

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG
HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM

(Dự thảo ngày 19 tháng 01 năm 2018)

Hà Nội, tháng 01 năm 2018

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
I. ĐẶC ĐIỂM HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM.....	3
II. QUAN ĐIỂM XÂY DỰNG CHƯƠNG TRÌNH.....	4
III. MỤC TIÊU CHƯƠNG TRÌNH.....	6
IV. YÊU CẦU CẦN ĐẠT.....	7
V. NỘI DUNG GIÁO DỤC.....	12
LỚP 1.....	15
LỚP 2.....	16
LỚP 3.....	18
LỚP 4.....	20
LỚP 5.....	23
LỚP 6.....	26
LỚP 7.....	28
LỚP 8.....	32
LỚP 9.....	35
LỚP 10.....	39
LỚP 11.....	42
LỚP 12.....	46
VI. PHƯƠNG THỨC TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG.....	50
VII. ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ GIÁO DỤC.....	50
VIII. GIẢI THÍCH VÀ HƯỚNG DẪN THỰC HIỆN CHƯƠNG TRÌNH.....	53
TÀI LIỆU THAM KHẢO CHÍNH.....	57

I. ĐẶC ĐIỂM HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM

Hoạt động trải nghiệm là hoạt động giáo dục được thực hiện bắt buộc từ lớp 1 đến lớp 12; ở tiểu học được gọi là *Hoạt động trải nghiệm*, ở trung học cơ sở và trung học phổ thông được gọi là *Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp*.

Hoạt động trải nghiệm tạo cơ hội cho học sinh: huy động tổng hợp kiến thức, kỹ năng của các môn học và lĩnh vực giáo dục khác nhau để trải nghiệm thực tiễn đời sống gia đình, nhà trường và xã hội; tham gia vào tất cả các khâu của quá trình hoạt động, từ thiết kế hoạt động đến chuẩn bị, thực hiện và đánh giá kết quả hoạt động; trải nghiệm, bày tỏ quan điểm, ý tưởng sáng tạo, lựa chọn ý tưởng hoạt động; thể hiện và tự khẳng định bản thân, đánh giá và tự đánh giá kết quả hoạt động của bản thân, của nhóm và của các bạn... dưới sự hướng dẫn, tổ chức của nhà giáo dục, qua đó hình thành và phát triển những phẩm chất chủ yếu và năng lực cốt lõi được tuyên bố trong chương trình tổng thể và các năng lực đặc thù của Hoạt động trải nghiệm.

Chương trình Hoạt động trải nghiệm mang tính linh hoạt, mềm dẻo. Các cơ sở giáo dục có thể căn cứ vào bốn nội dung hoạt động chính là Hoạt động phát triển cá nhân, Hoạt động lao động, Hoạt động xã hội và phục vụ cộng đồng, Hoạt động giáo dục hướng nghiệp để thiết kế thành các chủ đề hoạt động phù hợp với nhu cầu, đặc điểm học sinh, điều kiện của nhà trường, địa phương. Một số nội dung sinh hoạt Sao Nhi đồng, Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Hội Liên hiệp Thanh niên Việt Nam được tích hợp trong nội dung các hoạt động trên.

Hoạt động trải nghiệm được thực hiện dưới bốn loại hoạt động chủ yếu: Sinh hoạt dưới cờ, Sinh hoạt lớp, Hoạt động giáo dục theo chủ đề và Hoạt động câu lạc bộ và thông qua bốn nhóm hình thức tổ chức: Hình thức có tính khám phá; Hình thức có tính thể nghiệm, tương tác; Hình thức có tính cống hiến; Hình thức có tính nghiên cứu, phân hoá. Hoạt động trải nghiệm có thể được tổ chức trong và ngoài lớp học, trong và ngoài trường học theo quy mô cá nhân, nhóm, lớp học, khối lớp hoặc quy mô trường

Hoạt động trải nghiệm huy động sự tham gia, phối hợp, liên kết của nhiều lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường như: GV chủ nhiệm lớp, GV bộ môn, Cán bộ Đoàn, Tổng phụ trách Đội, Ban Giám hiệu nhà trường, cha mẹ học sinh, chính quyền địa phương, các tổ chức, cá nhân và đoàn thể trong xã hội.

Hoạt động trải nghiệm trong chương trình giáo dục phổ thông được phân chia theo hai giai đoạn:

-oGiai đoạn giáo dục cơ bản:

Hoạt động trải nghiệm thực hiện mục tiêu hình thành các phẩm chất, thói quen, kỹ năng sống,... thông qua việc tham gia sinh hoạt tập thể, câu lạc bộ, dự án học tập, hoạt động lao động, hoạt động xã hội và phục vụ cộng đồng,... Bằng hoạt động trải nghiệm của bản thân, mỗi học sinh vừa tham gia vừa thiết kế và tổ chức các hoạt động cho chính mình, qua đó tự khám phá, điều chỉnh bản thân, điều chỉnh cách tổ chức hoạt động để sống và làm việc hiệu quả. Ở giai đoạn này, mỗi học sinh bước đầu xác định được sở trường và hình thành một số phẩm chất, năng lực của người lao động và người công dân có trách nhiệm.

Đối với giáo dục tiểu học, nội dung chương trình Hoạt động trải nghiệm tập trung nhiều hơn vào các hoạt động phát triển bản thân, kỹ năng sống, quan hệ với bạn bè, thầy cô và người thân trong gia đình. Bên cạnh đó, các hoạt động lao động, hoạt động xã hội và làm quen với một số nghề gần gũi cũng được tổ chức thực hiện.

Đối với giáo dục trung học cơ sở, chương trình tập trung nhiều hơn vào các hoạt động xã hội, hoạt động phục vụ cộng đồng và bắt đầu đẩy mạnh các hoạt động hướng nghiệp. Tuy nhiên, hoạt động phát triển cá nhân, hoạt động lao động vẫn được tiếp tục triển khai để phát triển các phẩm chất và năng lực của học sinh.

-óGiai đoạn giáo dục định hướng nghề nghiệp:

Đối với giáo dục trung học phổ thông, chương trình Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp tiếp tục phát triển những phẩm chất và năng lực đã hình thành từ giai đoạn giáo dục cơ bản thông qua hoạt động phát triển cá nhân, hoạt động lao động, hoạt động xã hội và phục vụ cộng đồng và hoạt động giáo dục hướng nghiệp nhưng tập trung cao hơn vào việc phát triển năng lực định hướng nghề nghiệp. Thông qua các chủ đề sinh hoạt tập thể, hoạt động lao động sản xuất, câu lạc bộ hướng nghiệp và các hoạt động định hướng nghề nghiệp khác, học sinh được đánh giá và tự đánh giá về năng lực, sở trường, hứng thú liên quan đến nghề nghiệp; có thể tự chọn cho mình ngành nghề phù hợp; được rèn luyện phẩm chất và năng lực để thích ứng với nghề nghiệp tương lai.

II. QUAN ĐIỂM XÂY DỰNG CHƯƠNG TRÌNH

1. Chương trình Hoạt động trải nghiệm tuân thủ các quy định cơ bản được nêu trong Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể, gồm: a) Định hướng chung cho tất cả các môn học và hoạt động giáo dục như: quan điểm, mục tiêu, yêu cầu cần

đạt, kế hoạch giáo dục và các định hướng về nội dung giáo dục, phương pháp giáo dục và đánh giá kết quả giáo dục, điều kiện thực hiện và phát triển chương trình; b) Định hướng xây dựng chương trình Hoạt động trải nghiệm ở ba cấp học.

2. Chương trình Hoạt động trải nghiệm bảo đảm hài hoà giữa lí thuyết và thực tiễn, tính khoa học và tính sư phạm; được thiết kế dựa trên cơ sở: a) Lí luận giáo dục, lí thuyết hoạt động, lí thuyết về nhân cách, lí thuyết học tập trải nghiệm; b) Các ưu điểm của chương trình hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp, hoạt động giáo dục hướng nghiệp hiện hành; c) Kinh nghiệm quốc tế trong phát triển chương trình giáo dục nói chung, trong xây dựng chương trình Hoạt động trải nghiệm nói riêng; d) Bản sắc văn hoá các vùng miền, văn hoá Việt Nam và văn hoá nhân loại.

3. Chương trình Hoạt động trải nghiệm bảo đảm sự cân đối giữa hoạt động cá nhân và hoạt động tập thể, giữa hoạt động trong lớp và ngoài lớp, hoạt động trong nhà trường và ngoài nhà trường. Nội dung chương trình được thiết kế thành các nhiệm vụ khác nhau: nhiệm vụ cá nhân, nhiệm vụ nhóm, nhiệm vụ tập thể,... tạo cơ hội để học sinh huy động kiến thức, kĩ năng, động cơ, ý chí và các kinh nghiệm đã có để hoàn thành các nhiệm vụ được giao, đồng thời kiến tạo nên kinh nghiệm mới, nhận thức mới, kĩ năng mới và rèn luyện phẩm chất, năng lực cho chính mình.

4. Chương trình Hoạt động trải nghiệm đảm bảo tính chỉnh thể, sự nhất quán và phát triển liên tục qua các lớp, các cấp. Chương trình Hoạt động trải nghiệm được thiết kế đồng tâm, xuyên suốt từ lớp 1 đến lớp 12 với các mạch nội dung thống nhất dựa trên các mối quan hệ giữa cá nhân học sinh với bản thân, giữa học sinh với người khác và cộng đồng, giữa học sinh với môi trường, giữa học sinh với nghề nghiệp. Chương trình Hoạt động trải nghiệm được triển khai qua 4 nhóm nội dung hoạt động chính là: Hoạt động phát triển cá nhân, Hoạt động lao động, Hoạt động xã hội và phục vụ cộng đồng, Hoạt động giáo dục hướng nghiệp.

5. Chương trình Hoạt động trải nghiệm là chương trình mở, linh hoạt, thể hiện ở chỗ chương trình không quy định chi tiết về các chủ đề hoạt động mà chỉ đưa ra những gợi ý về các mạch nội dung cần giáo dục cho học sinh, tạo độ mở để tác giả biên soạn tài liệu hướng dẫn chủ động sáng tạo, cơ sở giáo dục và giáo viên lựa chọn hình thức, không gian, thời gian hoạt động sao cho phù hợp với hoàn cảnh và điều kiện của mình trên nguyên tắc bảo đảm mục tiêu giáo dục và các yêu cầu cần đạt về phẩm chất, năng lực đối với mỗi lớp học, cấp học.

III. MỤC TIÊU CHƯƠNG TRÌNH

1. Mục tiêu giáo dục chung

Hoạt động trải nghiệm giúp học sinh hình thành và phát triển năng lực thích ứng với cuộc sống, năng lực thiết kế và tổ chức hoạt động, năng lực định hướng nghề nghiệp thông qua các chủ đề hoạt động gắn với những nội dung cụ thể về bản thân, quê hương, đất nước, con người. Hoạt động trải nghiệm giúp học sinh có cơ hội khám phá bản thân và thế giới xung quanh, phát triển đời sống tâm hồn phong phú, biết rung cảm trước cái đẹp của thiên nhiên và tình người, có quan niệm sống và ứng xử nhân văn; bồi dưỡng cho học sinh tình yêu đối với quê hương, đất nước, ý thức về cội nguồn và bản sắc của dân tộc để góp phần giữ gìn, phát triển các giá trị tốt đẹp của con người Việt Nam.

2. Mục tiêu giáo dục các cấp học

a) Mục tiêu giáo dục tiểu học

Hoạt động trải nghiệm ở cấp tiểu học nhằm giúp học sinh hình thành các kỹ năng sống cơ bản, thói quen sinh hoạt tích cực trong cuộc sống hằng ngày, nề nếp học tập ở nhà cũng như ở trường; biết tuân thủ các nội quy, quy định; bắt đầu có định hướng tự đánh giá và tự điều chỉnh bản thân; hình thành những hành vi giao tiếp, ứng xử có văn hoá; có ý thức làm việc nhóm, ý thức tham gia hoạt động lao động, hoạt động xã hội, hoạt động phục vụ cộng đồng; bước đầu biết cách tổ chức một số hoạt động đơn giản, làm quen và hình thành hứng thú với một số nghề gần gũi với cuộc sống của học sinh.

b) Mục tiêu giáo dục trung học cơ sở

Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp ở trung học cơ sở giúp học sinh tiếp tục củng cố và phát triển các kỹ năng sống cơ bản, thói quen tích cực, nề nếp học tập, hành vi ứng xử văn hoá ở tiểu học. Ở trung học cơ sở, hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp tập trung hơn vào phát triển phẩm chất trách nhiệm của cá nhân: trách nhiệm trong học tập, trách nhiệm với gia đình, cộng đồng; giúp học sinh hình thành năng lực tự đánh giá và tự điều chỉnh, năng lực giải quyết vấn đề; hình thành các giá trị của cá nhân; tham gia tích cực các hoạt động lao động; tham gia phục vụ cộng đồng phù hợp với lứa tuổi; biết tổ chức công việc một cách khoa học; có hứng thú, hiểu biết về một số lĩnh vực nghề nghiệp, xây dựng được kế hoạch học tập hướng nghiệp và có ý thức rèn luyện những phẩm chất cần có của người lao động tương lai.

c) Mục tiêu giáo dục trung học phổ thông

Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp ở trung học phổ thông giúp mỗi cá nhân khẳng định được giá trị riêng, phù hợp với chuẩn mực đạo đức chung; giúp học sinh thể hiện tình yêu đất nước, con người, trách nhiệm công dân,... bằng việc làm, hành động cụ thể, thiết thực và bằng các hoạt động cống hiến xã hội, phục vụ cộng đồng. Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp ở trung học phổ thông giúp học sinh tiếp tục hoàn thiện những phẩm chất và năng lực chung của chương trình giáo dục. Đó cũng chính là những phẩm chất và năng lực cơ bản của người lao động tương lai và người công dân toàn cầu. Học sinh định hướng được nghề nghiệp dựa trên hiểu biết về nghề, nhu cầu thị trường lao động, sự phù hợp của nghề được lựa chọn với năng lực và hứng thú của cá nhân; xây dựng được kế hoạch đường đời; có khả năng thích ứng với những đổi thay trong bối cảnh toàn cầu hoá và cách mạng công nghiệp mới.

IV. YÊU CẦU CẦN ĐẠT

1. Yêu cầu cần đạt về phẩm chất

1.1. Ở tiểu học

Thông qua Hoạt động trải nghiệm, học sinh đạt được các yêu cầu sau:

- a) Biết rung cảm với cảnh quan, di tích, truyền thống của địa phương, đất nước;
- b) Bước đầu nhận ra được ý nghĩa và giá trị của bản thân và những người thân; quan tâm đến sức khoẻ thể chất và tinh thần của bản thân và người thân; có cư xử đúng mực với bản thân và mọi người;
- c) Thể hiện trách nhiệm trong học tập và rèn luyện của bản thân, trách nhiệm với người thân và cuộc sống sinh hoạt gia đình, tuân thủ các quy định nơi công cộng;
- d) Trung thực với bản thân và người khác;
- e) Chăm chỉ, tự giác trong học tập, lao động và rèn luyện.

1.2. Ở trung học cơ sở

Thông qua Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp học sinh đạt được các yêu cầu sau:

- a) Biết rung cảm với cảnh quan, di tích, truyền thống, thể hiện sự trân trọng, tự hào về truyền thống tốt đẹp của địa phương, đất nước;

b) Nhận ra được ý nghĩa và giá trị của bản thân và những người xung quanh, quan tâm chăm sóc sức khoẻ thể chất và tinh thần cho bản thân và những người xung quanh; có hành vi văn hoá trong ứng xử với bản thân và mọi người;

c) Thể hiện trách nhiệm trong học tập, rèn luyện của bản thân và các công việc được giao; trách nhiệm với gia đình, trách nhiệm với cộng đồng và môi trường.

d) Trung thực với bản thân, người khác và trong công việc;

e) Chăm chỉ, tự giác trong học tập lao động và rèn luyện.

1.3. Ở trung học phổ thông

Thông qua Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp học sinh đạt được các yêu cầu sau:

a) Biết rung cảm với cảnh quan, di tích, truyền thống; thể hiện sự trân trọng, tự hào và tham gia bảo vệ, phát huy truyền thống tốt đẹp của địa phương, đất nước bằng những hoạt động phù hợp;

b) Nhận diện được giá trị của bản thân và những người xung quanh; quan tâm chăm sóc sức khoẻ thể chất và tinh thần cho bản thân và cộng đồng; có hành vi văn hoá trong ứng xử với bản thân và mọi người;

c) Thể hiện trách nhiệm trong học tập, rèn luyện của bản thân, bạn bè và công việc chung; trách nhiệm với gia đình, trách nhiệm với cộng đồng và môi trường.

d) Trung thực với bản thân, người khác và trong công việc;

e) Chăm chỉ, tự giác trong học tập, lao động và rèn luyện.

2. Yêu cầu cần đạt về năng lực

Thông qua Chương trình Hoạt động trải nghiệm, học sinh hình thành và phát triển được các năng lực tự chủ và tự học, giao tiếp và hợp tác, giải quyết vấn đề và sáng tạo biểu hiện qua các năng lực thành phần như sau: (a) Năng lực thích ứng với cuộc sống; (b) Năng lực thiết kế và tổ chức hoạt động; (c) Năng lực định hướng nghề nghiệp.

2.1. Ở tiểu học

a) Năng lực thích ứng với cuộc sống

- Tự làm được công việc của mình ở nhà và ở trường theo sự phân công, hướng dẫn.
- Nhận biết được các trạng thái cảm xúc cơ bản của bản thân và thể hiện được sự hoà đồng.

- Bước đầu thể hiện được sự chủ động trong điều chỉnh bản thân để phù hợp với hoàn cảnh thay đổi.
- Biết thiết lập và nuôi dưỡng mối quan hệ với bạn bè, thầy cô; biết lắng nghe, chia sẻ và hỗ trợ bạn cùng thực hiện nhiệm vụ nhóm.
- Bước đầu vận dụng được hiểu biết về quyền và nhu cầu chính đáng của cá nhân để tự bảo vệ mình;
- Sẵn sàng bước vào môi trường học tập mới ở trung học cơ sở.

b) Năng lực thiết kế và tổ chức hoạt động

- Bước đầu biết xây dựng mục tiêu, lập kế hoạch hoạt động;
- Biết cách đóng góp sức mình và kết hợp với người khác để hoàn thành công việc.
- Biết lắng nghe, chia sẻ và hỗ trợ bạn cùng thực hiện nhiệm vụ nhóm.
- Nêu được cách thức giải quyết những vấn đề đơn giản và giải quyết được các vấn đề đó.
- Đánh giá được kết quả hoạt động và kết quả rèn luyện của bản thân sau khi tham gia hoạt động,
- Biết xử lí một số tình huống đơn giản nảy sinh trong hoạt động và bước đầu biết điều hành hoạt động nhóm.

c) Năng lực định hướng nghề nghiệp

- Nhận diện được một số nghề quen thuộc và nêu được vai trò của các nghề đó.
- Biết thể hiện mối quan tâm và sở thích đối với một số nghề gần gũi với học sinh.

2.2. Ở trung học cơ sở

a) Năng lực thích ứng với cuộc sống

- Tự thực hiện những công việc hằng ngày của bản thân trong học tập và trong cuộc sống.
- Chủ động thiết lập và giữ gìn mối quan hệ với bạn bè, thầy cô và những người xung quanh.
- Nhận diện được cảm xúc của bản thân và người khác, chỉ ra được được điểm mạnh và điểm hạn chế của bản thân và thể hiện được sự chủ động trong điều chỉnh bản thân để phù hợp với hoàn cảnh luôn thay đổi.
- Vận dụng được hiểu biết về quyền và nhu cầu chính đáng của cá nhân để tự bảo vệ mình.
- Sẵn sàng bước vào môi trường học tập mới ở trung học phổ thông hoặc tham gia cuộc sống lao động.

b) Năng lực thiết kế và tổ chức hoạt động

- Xây dựng được mục tiêu, lập được kế hoạch hoạt động; thiết kế được các hoạt động hướng đến mục tiêu, đóng góp công sức vào hoạt động chung và kết hợp được với người khác để hoàn thành công việc.
- Nêu mặt được, mặt thiếu sót của cá nhân cũng như của cả nhóm và rút ra được những bài học kinh nghiệm từ sự hợp tác
- Biết đánh giá kết quả hoạt động và kết quả rèn luyện của bản thân sau hoạt động;
- Biết lắng nghe, chia sẻ và hỗ trợ bạn cùng thực hiện nhiệm vụ nhóm
- Xử lý được một số tình huống nảy sinh trong hoạt động và trong các mối quan hệ; biết điều hành, tổ chức hoạt động nhóm
- Đề xuất và thực hiện được các giải pháp khác nhau cho vấn đề cần giải quyết; đánh giá được hiệu quả của các giải pháp đã thực hiện và rút ra được một số bài học kinh nghiệm trong giải quyết vấn đề

c) Năng lực định hướng nghề nghiệp

- Giới thiệu được một số công việc/ngành truyền thống ở địa phương và/hoặc một số nghề phổ biến ở Việt Nam.
- Chỉ ra được vai trò kinh tế của một số nghề quen thuộc đối với xã hội.
- Phân tích được một số thông tin chính về các nghề mà cá nhân quan tâm.
- Chỉ ra được một số điểm mạnh và điểm yếu, sở thích, khả năng có liên quan đến nghề nào đó và bước đầu có ý thức rèn luyện một số năng lực và phẩm chất cần có của người lao động.
- Lựa chọn được hướng đi phù hợp cho bản thân khi kết thúc giai đoạn giáo dục cơ bản, lập được kế hoạch học tập và rèn luyện phù hợp với hướng đi đã chọn.

2.3. Ở trung học phổ thông

a) Năng lực thích ứng với cuộc sống

- Tự quyết định được một số vấn đề có liên quan đến bản thân trong cuộc sống; chủ động, tích cực tham gia các hoạt động ở lớp, trường, cộng đồng;
- Vận dụng linh hoạt những hiểu biết về quyền và nhu cầu chính đáng của cá nhân để tự bảo vệ mình, thực hiện được một số hành vi tự bảo vệ trong các tình huống;